

Công tác xã hội trường học trong việc trợ giúp sinh viên ứng phó với dịch bệnh COVID-19 tại Trường Đại học Khánh Hòa

Huỳnh Thị Bích Phụng

Email: huynhthibichphung@ukh.edu.vn
 Trường Đại học Khánh Hòa
 Số 01 Nguyễn Chánh, thành phố Nha Trang,
 Khánh Hòa, Việt Nam

TÓM TẮT: Công tác xã hội trường học với chức năng và vai trò của mình là một hoạt động không thể thiếu nhằm hỗ trợ phòng ngừa, ngăn chặn và giảm thiểu các vấn đề trong học đường, tạo một môi trường giáo dục lành mạnh, đảm bảo sự yên tâm trong hoạt động dạy và học của thầy và trò. Nhân viên công tác xã hội trong trường học là người kết nối giữa gia đình, nhà trường và cộng đồng để giúp sinh viên đạt được kết quả học tập tốt nhất. Họ làm việc trực tiếp với gia đình, nhà trường và những cơ quan có liên quan nhằm ngăn chặn những vấn đề về sức khỏe tinh thần, những khủng hoảng và các dịch vụ hỗ trợ khác. Trước đại dịch COVID-19 đã và đang hoành hành tại Khánh Hòa, sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa cũng là nhóm đối tượng bị ảnh hưởng nặng nề. Nhóm giảng viên Công tác xã hội tại Trường Đại học Khánh Hòa đã phát huy vai trò trong việc trợ giúp ổn định tâm lý và kết nối các nguồn lực hỗ trợ đến những sinh viên dương tính, những sinh viên F1 phải cách li tập trung. Một nghiên cứu định tính sử dụng hai phương pháp phỏng vấn sâu và thảo luận nhóm nhằm phân tích công tác xã hội trường học trong việc trợ giúp sinh viên bị ảnh hưởng bởi dịch bệnh COVID-19 tại Trường Đại học Khánh Hòa. Trên cơ sở kết quả nghiên cứu này, tác giả đưa ra những khuyến nghị nhằm góp phần xây dựng và nâng cao chất lượng hoạt động công tác xã hội trường học ứng phó với đại dịch tại Trường Đại học Khánh Hòa.

TỪ KHÓA: Công tác xã hội trường học, nhân viên xã hội, dịch bệnh COVID-19.

→ Nhận bài 25/10/2021 → Nhận bài đã chỉnh sửa 25/11/2021 → Duyệt đăng 15/02/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12210211>

1. Đặt vấn đề

Trên thế giới, ngành Công tác xã hội trường học đã hình thành khá sớm và đi vào hoạt động chuyên nghiệp góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và phát triển toàn diện con người. Tuy nhiên, ở Việt Nam, “Công tác xã hội trường học” hiện còn khá mới mẻ, hoạt động Công tác xã hội trường học thực sự chỉ triển khai theo đúng chuyên môn đào tạo ở một số thành phố lớn. Theo Bộ tiêu chuẩn NASW, Công tác xã hội trường học đã được định nghĩa: “Là những dịch vụ Công tác xã hội được cung cấp trong lĩnh vực giáo dục bởi những nhân viên Công tác xã hội được cấp giấy phép và chứng chỉ. Chuyên ngành Công tác xã hội này được định hướng giúp đỡ học sinh tạo ra những thay đổi tích cực, điều phối và tăng cường những nỗ lực của nhà trường, gia đình và cộng đồng để đạt được mục tiêu này”. Theo Hiệp hội Công tác xã hội trường học của Mỹ (School Social Work Association of American, 2005) đã định nghĩa: “Công tác xã hội trường học là một lĩnh vực thực hành chuyên biệt của Công tác xã hội. Nhân viên Công tác xã hội trường học là người mang những kiến thức và kỹ năng được đào tạo bài bản đến hệ thống trường học

và những nhóm dịch vụ dành cho học sinh. Công tác xã hội trường học được thiết lập nhằm tạo ra những bước tiến xa hơn trong mục tiêu giáo dục; xây dựng một môi trường giảng dạy, học tập, việc thực hiện nhân quyền cũng như sự tự tin cho học sinh”.

Nhận thức rõ tầm quan trọng của Công tác xã hội trường học, Bộ Giáo dục ban hành thông tư số 33/2018/TT-BGDĐT - Thông tư hướng dẫn Công tác xã hội trong trường học. Thông tư hướng dẫn về nguyên tắc, nội dung và trách nhiệm thực hiện Công tác xã hội trong trường học áp dụng đối với cơ sở giáo dục mầm non, cơ sở giáo dục phổ thông, trung tâm giáo dục nghề nghiệp - giáo dục thường xuyên, trường chuyên biệt, cơ sở giáo dục có vốn đầu tư nước ngoài hoặc liên kết đào tạo với nước ngoài tại Việt Nam có người học dưới 18 tuổi (sau đây gọi chung là cơ sở giáo dục), các cơ quan, tổ chức và cá nhân có liên quan. Nội dung Công tác xã hội trong trường học nhằm: Thứ nhất, phát hiện các nguy cơ trong và ngoài cơ sở giáo dục có ảnh hưởng tiêu cực đến người học; phát hiện các vụ việc liên quan đến người học có hoàn cảnh đặc biệt, bị xâm hại, có hành vi bạo lực, bỏ học, vi phạm pháp luật. Thứ hai, tổ

chức các hoạt động phòng ngừa, hạn chế nguy cơ người học rơi vào hoàn cảnh đặc biệt, bị xâm hại, bị bạo lực, bỏ học, vi phạm pháp luật. Thứ ba, thực hiện quy trình can thiệp, trợ giúp đối với người học có hoàn cảnh đặc biệt, bị xâm hại, bị bạo lực, bỏ học, vi phạm pháp luật. Thứ tư, phối hợp với gia đình, chính quyền địa phương và các đơn vị cung cấp dịch vụ Công tác xã hội tại cộng đồng, thực hiện việc can thiệp, trợ giúp đối với người học cần can thiệp, trợ giúp khẩn cấp hoặc giáo viên, người học có nhu cầu can thiệp, hỗ trợ. Thứ năm, tổ chức các hoạt động hỗ trợ phát triển, hòa nhập cộng đồng cho người học sau can thiệp hoặc người học, giáo viên, phụ huynh có nhu cầu hỗ trợ phát triển, hòa nhập cộng đồng. Bên cạnh đó, thông tư cũng nêu rõ mục đích Công tác xã hội trường học: Nâng cao kiến thức và kỹ năng để người học tự giải quyết các khó khăn, căng thẳng, khủng hoảng tạm thời về tâm lý, phát huy tiềm năng, năng lực học tập của bản thân. Bảo vệ người học trước nguy cơ bị xâm hại, bị bạo lực, phòng tránh các tệ nạn xã hội, hạn chế tình trạng người học bỏ học, vi phạm pháp luật; Nâng cao nhận thức, kỹ năng của cha mẹ hoặc người giám hộ của người học trong việc hiểu, chia sẻ, đồng hành cùng người học. Hỗ trợ cán bộ quản lý, giáo viên và nhân viên trong cơ sở giáo dục nâng cao kiến thức, kỹ năng về Công tác xã hội trong trường học; Kết nối nguồn lực từ cộng đồng tham gia, phối hợp cùng cơ sở giáo dục thúc đẩy hoạt động Công tác xã hội trong trường học. Như vậy, theo quy định của Thông tư 33/2018/TT-BGDĐT, việc cần thiết thành lập Công tác xã hội trường học được xem là nhiệm vụ, trách nhiệm của các cơ sở giáo dục.

Từ cuối năm 2019 đến nay, dịch bệnh COVID-19 xuất hiện trên toàn thế giới, trong đó có Việt Nam. Vào cuối tháng 5 năm 2021, dịch bệnh COVID-19 đợt 2 quay lại hoành hành tại tỉnh Khánh Hòa. Theo Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh Khánh Hòa, số lượng người nhiễm tại Khánh Hòa tính đến ngày 11 tháng 9 năm 2021 có trên 7000 người. Từ tháng 5 năm 2021, sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa phải học online tại nhà và các em cũng không thoát khỏi nguy cơ cao nhiễm COVID-19 mà cả cộng đồng đang gặp phải. Đã có 3 trường hợp sinh viên bị dương tính, hơn 40 trường hợp sinh viên là F1 bị đưa đi cách li tập trung. Sự lo lắng, hoang mang và khủng hoảng tinh thần lẫn vật chất đã và đang xảy ra đối với rất nhiều sinh viên trong thời điểm hiện tại tác giả thực hiện nghiên cứu này. Để giúp sinh viên ứng phó trước đại dịch COVID-19, nhóm giảng viên tham gia giảng dạy và làm việc trong lĩnh vực Công tác xã hội bằng kiến thức, kỹ năng Công tác xã hội của mình đã ra sức hỗ trợ sinh viên ứng phó trước dịch bệnh COVID-19. Một nghiên cứu định tính sử dụng hai phương pháp phỏng vấn sâu online và thảo luận nhóm online phân tích vai trò Công tác xã hội trường học trong việc hỗ trợ

sinh viên ứng phó với đại dịch COVID-19 tại Trường Đại học Khánh Hòa. Trên cơ sở kết quả nghiên cứu này, tác giả đưa ra những khuyến nghị nhằm góp phần xây dựng và nâng cao chất lượng hoạt động của Công tác xã hội trường học tại Trường Đại học Khánh Hòa.

Mục tiêu nghiên cứu: Tìm hiểu các hoạt động công tác xã hội trường học hỗ trợ sinh viên ứng phó dịch bệnh COVID-19 tại Trường Đại học Khánh Hòa nhằm đề xuất các khuyến nghị góp phần xây dựng và nâng cao chất lượng hoạt động của Công tác xã hội trường học tại Trường Đại học Khánh Hòa.

Đối tượng nghiên cứu: Công tác xã hội trường học trong việc trợ giúp sinh viên ứng phó dịch bệnh COVID-19 tại Trường Đại học Khánh Hòa.

Phương pháp nghiên cứu: Phương pháp định tính, sử dụng phương pháp phỏng vấn sâu 14 trường hợp và thảo luận nhóm (thảo luận 1 nhóm: 7 sinh viên). Để thu thập thông tin phỏng vấn sâu, tác giả tiến hành phỏng vấn sâu trên các đối tượng sau: 04 giảng viên lĩnh vực Công tác xã hội; 03 sinh viên nhiễm COVID-19, 03 sinh viên F1 cách li tập trung, 02 sinh viên, 02 phụ huynh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những ảnh hưởng trực tiếp đến sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa do dịch bệnh COVID-19

Dịch bệnh COVID-19 bùng phát trở lại từ tháng 5 năm 2021 đã tác động rất lớn đến đời sống người dân Khánh Hòa. Các đoàn viên, thanh niên, sinh viên đang theo học tại Trường Đại học Khánh Hòa cũng không thể tránh khỏi những tác động đó, cụ thể như sau:

Thứ nhất, dịch bệnh COVID-19 ảnh hưởng đến sức khỏe thể chất và tinh thần sinh viên. Tính đến thời điểm khảo sát, có 04 sinh viên bị nhiễm COVID-19, 23 em bị cách li tại cơ sở vì thuộc diện F1, phần lớn sinh viên còn lại bị cách li tại nhà. Hầu hết tất cả sinh viên có tâm lý hoang sợ, lo lắng, hoang mang về dịch bệnh. Đối với tình trạng sinh viên bị nhiễm COVID-19, các em lo lắng sợ hãi vì nhiễm vi rút, sợ chết do dịch bệnh, sợ lây lan bệnh cho gia đình bạn bè và cộng đồng. Phỏng vấn sâu với nội dung: “Cho biết tinh thần của bạn lúc mới biết tin bản thân nhiễm COVID-19”, sinh viên H cho biết: “Khi mới biết tin báo em dương tính, em rất sợ hãi còn mẹ em muốn xỉu luôn. Sau khi được trấn an tinh thần, em đỡ sợ, nhưng lại lo lắng nghĩ đến việc mình có lây bệnh cho người thân, bạn bè chưa... Em đã mất ăn mất ngủ vì quá nhiều lo lắng”. Tâm lý sợ hãi, quá lo lắng dẫn đến khủng hoảng tâm lý dễ làm suy giảm sức đề kháng, suy nhược cơ thể gây khó khăn cho cơ thể thích ứng và vượt qua dịch bệnh. Bên cạnh đó, khi điều trị tại bệnh viện, các em có thể tận mắt chứng kiến những ca trở nặng hoặc tử vong vì sức khỏe yếu không thể vượt qua dịch bệnh. Cảnh tử vong này cũng gây nên sự hoảng loạn tinh thần tạm thời vì các em liên tưởng có

thể bản thân mình sẽ rơi vào tình trạng như thế. Đối với các em thuộc dạng F1 phải đi cách li tập trung, đa phần các em đều rất hoảng sợ mình có thể chuyển thành F0, lo lắng bị lây chéo trong khu cách li, lo cho khả năng ảnh hưởng dịch bệnh đến gia đình, bạn bè và người thân. Một sinh viên khi được phỏng vấn sâu với câu hỏi: “Bạn có thể chia sẻ cảm xúc và mô tả về nơi bạn cách li khi bạn thuộc diện F1”, sinh viên K bị F1 chia sẻ: “*Em thật sợ và bất ngờ khi bị chuyển đi cách li đột ngột và bản thân không kịp chuẩn bị đồ dùng cá nhân. Phòng cách li chỉ khoảng chín mét vuông, hai cặp giường tầng dành cho 4 người ở chung. Em vội lên giường tầng trên vì nghĩ đỡ lây nhiễm, nhưng mà thời tiết nóng quá em không chịu nổi nên thường xuyên xuống đất. Chúng em dùng chung khu nhà vệ sinh với nhiều người nên em thấy nếu có ai trong phòng nhiễm thì mình khó tránh khỏi nên đêm ngủ không yên giấc vì lo lắng nhiều điều...*”. Nhiều nỗi lo sợ chồng chéo: lo sợ không vượt qua dịch bệnh phải tử vong, lo bị lây nhiễm chéo trong khu cách li tập trung, lo sợ lây nhiễm cho mọi người, lo sẽ bị kì thị xa lánh, mặc cảm xấu hổ vì bản thân bị nhiễm, lo sợ sẽ bị nhiễm bệnh trong tương lai, lo sợ tốc độ lây lan của dịch bệnh... đã ảnh hưởng lớn đến sức khỏe tinh thần lẫn thể chất của sinh viên.

Thứ hai, đa phần sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa chỉ học online tại nhà, không được phép ra khỏi nhà theo chỉ thị 16 được ban hành tại tỉnh Khánh Hòa. Việc không gặp gỡ, tiếp xúc với bạn bè, không tham gia các hoạt động ngoài xã hội dẫn đến việc các em giảm khả năng kiềm chế cảm xúc, dễ bực bội, cáu gắt, buồn bã, lo lắng, cô đơn, giảm tập trung khi học tập dẫn đến hiệu quả học tập giảm sút và bỏ bê những hoạt động cần thiết cho bản thân. Sinh viên T cho biết: “*Em chán nản, cứ nằm suốt, không muốn làm gì, thời gian thì nhiều mà vẫn không muốn tập trung học hành gì cả. Ba mẹ yêu cầu gì thì em bực bội, không kiềm chế nên hay đôi co lại, sau lại thấy hối hận vì lời nói với ba mẹ. Em thấy mình thay đổi tâm tính sao đó...*”. Những chuyển biến tâm lí này ảnh hưởng đến sức khỏe thể chất và tinh thần của sinh viên.

Thứ ba, COVID-19 làm đa số người lao động bị thất nghiệp, không có thu nhập và cũng không ngoại lệ với phụ huynh và sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa. Có rất nhiều phụ huynh không đủ tiền để tiếp tục hỗ trợ việc ăn ở và học tập cho sinh viên như trước. Trước tình cảnh khó khăn, bức bối về kinh tế do dịch bệnh gây ra cộng thêm nỗi lo nhiễm bệnh khiến nhiều sinh viên rơi vào tình trạng căng thẳng, lo lắng tột độ. Đặc biệt, đối với các sinh viên chưa kịp thời quay về quê nhà với gia đình, bị kẹt lại tại kí túc xá hoặc phòng trọ thì rất dễ rơi vào trầm cảm. Một sinh viên khi thảo luận nhóm trả lời câu hỏi về tình hình cuộc sống hiện tại của bản thân:

“Cả mấy ngày nay, mỗi ngày em chỉ ăn một gói mì tôm, phòng trọ em ở thì bé tí không có chỗ đi tới đi lui mà em cũng không dám ra ngoài vì cứ nghe tin ca nhiễm cộng đồng chưa giảm. Em không biết tình hình kéo dài sẽ sống thế nào, cảm thấy chán nản và mệt mỏi. Em gọi điện thoại về nhà thì thấy ba mẹ cũng không còn gì để ăn. Mẹ nói dịch bệnh này còn hơn cả chiến tranh...” Nỗi lo dịch bệnh gắn liền với nỗi lo cái đói đối với sinh viên nghèo ngày càng gia tăng khi dịch bệnh chưa có chuyển biến tốt, trở thành nỗi ám ảnh đối với các em.

Bên cạnh đó, trước tình hình dịch bệnh COVID-19, nhà trường đã chuyển mô hình học tập từ trực tiếp tại trường thành học online tại nhà. Nhiều sinh viên hoàn cảnh khó khăn chưa có máy vi tính riêng, phải học qua điện thoại, hoặc ứng dụng điện thoại còn hạn chế, khả năng công nghệ thông tin hạn chế... ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng tiếp thu kiến thức và kết quả học tập của sinh viên. Thông qua kết quả thảo luận nhóm, sinh viên M cho biết: “*Các bạn nhóm em không có máy tính để học online, nên học bằng điện thoại. Khi cô giáo yêu cầu làm bài tập nhóm trình bày có trình chiếu, tụi em không đủ công cụ để làm... Có bạn điện thoại bị hỏng khi học online nhưng dịch bệnh không đi sửa được nên gặp nhiều khó khăn trong học tập...*”.

2.2. Thực hiện Công tác xã hội trường học trợ giúp sinh viên ứng phó với dịch bệnh COVID-19 tại Trường Đại học Khánh Hòa

Các giảng viên được đào tạo giảng dạy ngành Công tác xã hội tại Trường Đại học Khánh Hòa nhận thấy rõ vai trò cần phải áp dụng Công tác xã hội trường học trong việc trợ giúp sinh viên ứng phó với dịch bệnh COVID-19. Trước tình hình dịch bệnh COVID-19 ảnh hưởng đến sinh viên như đã phân tích trên, mặc dù nhà trường chưa có Phòng Công tác xã hội trường học, nhưng các giảng viên với chuyên môn Công tác xã hội đã ngay lập tức liên lạc, thành lập các đội nhóm hỗ trợ và nhanh chóng hoạt động để thực hiện vai trò Công tác xã hội trường học. Trong thời gian ngắn, các giảng viên nhanh chóng trang bị cho mình kiến thức về dịch bệnh COVID-19 kết hợp với nhiệm vụ Công tác xã hội trường học. Từ đó, các hoạt động cụ thể được triển khai như sau:

Thứ nhất, hoạt động tiếp cận và hỗ trợ tâm lí. Nhóm giảng viên thực hiện nhiệm vụ này sẽ chủ động tiếp cận với các sinh viên bị nhiễm, bị cách li tập trung bằng hình thức gọi điện thoại, nhắn tin. Với việc kết nối messenger, zalo gọi nhìn thấy nhau khi tham vấn cũng giúp cải thiện đáng kể nhu cầu cần tham vấn của sinh viên dù không được tiếp xúc trực tiếp vì hoàn cảnh dịch bệnh. Qua đó, các giảng viên đã kịp thời trấn an tâm lí, chia sẻ thông tin hữu ích về dịch bệnh, đồng cảm với nỗi đau đớn, lo lắng về dịch bệnh sinh viên gặp phải,

hướng các em đến những suy nghĩ tích cực quyết tâm vượt qua dịch bệnh. Một giảng viên D thực hiện nhiệm vụ Công tác xã hội khi được phỏng vấn sâu cho biết: *“Khi nhận được thông tin các sinh viên nhiễm, mình ngay lập tức gọi điện thoại kết zalo với em để chia sẻ. Thật sự các em ấy và cả gia đình của các em đang rất hoảng sợ. Mình lắng nghe và đồng cảm nỗi đau của họ, tìm hiểu nguyên nhân bị nhiễm, bị cách li của các em, tìm hiểu hoàn cảnh gia đình, cuộc sống hiện tại... từ đó, mình khơi gợi các năng lực bên trong tự giải quyết vấn đề, tự vươn lên khi gặp nghịch cảnh. Mình cũng hỗ trợ các thông tin về dịch bệnh, cách phòng ngừa, tự chữa trị, tự tăng cường sức đề kháng... mà mình tìm hiểu được. Mỗi ngày mình đều dành thời gian gặp gỡ qua zalo với các em, có lúc 12h đêm các em gọi nói chuyện vì trong phòng cách li có 01 bệnh nhân trở thành F0 bị chuyển đi, hay trong phòng bệnh có 01 bệnh nhân chuyển nặng làm các em hoảng sợ..., mình đều sẵn sàng lắng nghe, chia sẻ nỗi sợ của các em. Sau nhiều lần chia sẻ, tâm lí của các em đều ổn dần...”* Không chỉ hỗ trợ tâm lí sinh viên, giảng viên Công tác xã hội còn trấn an cả phụ huynh, trường hợp phỏng vấn sâu cô N trả lời như sau: *“Có em còn nhờ mình gọi điện cho mẹ, có nhiều phụ huynh tự tìm gọi điện thoại đến mình vì quá lo cho sức khỏe con họ. Mình sẵn sàng chia sẻ và tìm hiểu thêm thông tin hoàn cảnh gia đình các em. Đa số sinh viên trường mình có hoàn cảnh khó khăn, khi thu thập được thông tin mình nghĩ ngay đến việc trao đổi với nhóm giảng viên Công tác xã hội để tìm cách hỗ trợ...”*. Thông qua quá trình hỗ trợ tâm lí, các sinh viên dần được ổn định tâm lí, chấp nhận hoàn cảnh thực tế và chuẩn bị tinh thần đương đầu, vượt qua khó khăn hiện tại.

Đối với các sinh viên không thuộc diện F1, F0 nhưng có ảnh hưởng tâm lí do dịch bệnh mà nhóm giảng viên Công tác xã hội biết được thông qua các giảng viên đang dạy online trong trường cung cấp, nhóm giảng viên Công tác xã hội phân công lên kế hoạch kết nối hỗ trợ tâm lí, thu thập thông tin tìm hiểu nguyên nhân để có phương án hỗ trợ phù hợp. Trước hết, luôn hướng cho sinh viên có cảm xúc tích cực, suy nghĩ tích cực trong hoàn cảnh khó khăn, biết cách tự chăm sóc bản thân an toàn đối phó dịch bệnh. Phỏng vấn sâu giảng viên D cho biết: *“Tôi tạo các group nhỏ, sinh viên có nhu cầu hỗ trợ tâm lí để tương tác thường xuyên với nhau. Ngoài việc trấn an tinh thần, động viên các em suy nghĩ tích cực, tôi còn liên tục cung cấp thông tin về cơ chế bệnh, cách phòng bệnh, chế độ ăn uống và tập thể dục hàng ngày thế nào...”*. Như vậy, việc tương tác, chia sẻ và hỗ trợ thông tin của giảng viên dành cho sinh viên phần nào đó đã giúp các em phục hồi tinh thần lẫn thể chất.

Thứ hai, hoạt động thực hiện các hỗ trợ thiết thực.

Dịch bệnh COVID-19 không chỉ gây thương vong đến nhiều người, gây đau đớn thể xác và tinh thần mà còn trực tiếp gây khó khăn về kinh tế đến hầu hết mỗi gia đình. Gần hai năm qua, nhiều người dân Khánh Hòa và các tỉnh lân cận bị thất nghiệp, hoạt động kinh doanh buôn bán trì trệ, phá sản và kiệt quệ tài chính. Đa phần gia đình sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa bị ảnh hưởng nặng nề về thu nhập, cha mẹ các em không đủ tiền bạc chu cấp cho con như trước, bản thân sinh viên cũng mất việc làm thêm. Hệ quả trước mắt là nhiều sinh viên không đủ tiền đóng học phí đúng thời hạn, một số sinh viên không kịp về quê thiếu tiền đóng trọ và trang trải nhu cầu thiết yếu như ăn uống, thuốc men..., những sinh viên bị nhiễm và bị F1 phải cách li tập trung không có tiền chăm sóc sức khỏe bản thân. Khó khăn kinh tế làm suy sụp thêm sức khỏe thể chất và tinh thần của sinh viên. Nhóm giảng viên thực hiện vai trò Công tác xã hội trường học đã đề xuất hỗ trợ thiết thực từ các giảng viên trong trường và lập nguồn quỹ khẩn cấp sử dụng mua các thực phẩm, vật dụng thiết yếu hỗ trợ các sinh viên nằm viện, sinh viên bị cách li và các sinh viên không còn thực phẩm mắc kẹt tại phòng trọ. Phỏng vấn sâu sinh viên T trả lời: *“Khi đột ngột bị đưa vào bệnh viện, em không còn tiền trong túi và cũng không đủ vật dụng để bảo vệ mình. Vừa hoảng sợ bệnh, vừa không có tiền làm em nghĩ đến cái chết. Thế nhưng ngoài việc nhận các cuộc điện thoại chia sẻ từ các cô, ngày hôm sau em đã nhận được trái cây, sữa, nước muối súc miệng, thau, khăn mặt, kem đánh răng, khẩu trang y tế, mặt nạ bảo hộ, quần áo..., em cảm động hết sức, cảm thấy như mình có chỗ dựa về vật chất và tinh thần lúc nguy khốn. Em tự nghĩ mình sẽ luôn nỗ lực để khỏe mạnh trở lại, để mau ra viện...”*. Một sinh viên khác đang kẹt ở nhà trọ khi được phỏng vấn sâu chia sẻ: *“Em rất vui sướng khi nhận gói quà hỗ trợ khẩn cấp của trường. Em cảm thấy mình được quan tâm, mình không bị bỏ rơi trước tình cảnh dịch bệnh đầy lo sợ này. Em đã điện thoại khoe với ba mẹ cho ba mẹ bớt lo lắng...”*. Hỗ trợ thiết thực mang lại nguồn động viên, sự bình an lớn đến sinh viên, góp phần hỗ trợ cải thiện sức khỏe thể chất và tinh thần cho các em.

Thứ ba, hoạt động kết nối các nguồn lực hỗ trợ. Các giảng viên thực hiện vai trò Công tác xã hội trường học kết nối cùng Đoàn trường tìm nguồn hỗ trợ từ cá nhân, doanh nghiệp chung tay giúp đỡ các trường hợp sinh viên đặc biệt khó khăn từ đại dịch. Đối với các doanh nghiệp đã và đang hỗ trợ cho sinh viên nghèo vượt khó, nhóm giảng viên Công tác xã hội kêu gọi hỗ trợ thêm đến những em bị ảnh hưởng dịch bệnh. Tiếp tục mở rộng tìm kiếm các cá nhân, doanh nghiệp có điều kiện kết nối trực tiếp đến trường hợp khó khăn, cần trợ giúp khẩn cấp về vật chất. Đây được xem là việc làm đầy thách thức vì rất nhiều doanh nghiệp và cá nhân cũng

lâm vào tình trạng khó khăn. Hiện tại, hoạt động này còn hạn chế vì giảng viên Công tác xã hội vẫn thiếu kinh nghiệm tìm kiếm tài trợ, vận động tài chính, lại đang trong quá trình làm việc online rất trở ngại cho việc kết nối. Tuy nhiên, đây lại là hoạt động đang rất cần trong thời điểm hiện tại. Bước vào năm học mới 2021 - 2022, nhiều sinh viên không còn khả năng đóng học phí, không đủ khả năng chi phí phòng trọ, tiền ăn... đang có ý định xin bảo lưu tạm thời hoặc dừng việc học. Phỏng vấn sâu phụ huynh L chia sẻ: *“Nguyện ước của tôi lo cho con ăn học nên người, lo cho con học xong đại học, dù nhà nghèo chạy ăn từng bữa nhưng tôi vẫn cố lo cho con vào đại học, nhưng đại dịch này đã đánh bại tôi. Tôi thất nghiệp gần một năm nay, xoay sở đủ kiểu vẫn không đủ phí đóng cho con đầu năm học này. Người thân xung quanh đều nghèo cả, tôi không thể vay họ được. Tôi nghiệp con tôi, nó rất muốn được đi học nhưng tôi hết khả năng rồi...”*

Dịch bệnh kéo theo nghèo khổ và vấn đề thiếu tiền, thiếu lương thực đang đe dọa nhiều đến sức khỏe thể chất và tinh thần của nhiều sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa. Các em vẫn khao khát đến trường, khao khát được hoàn thành ngành học mình theo đuổi, nhưng thực tế điều kiện kinh tế không cho phép. Nếu như trong đại dịch này, sinh viên nhiều nước phát triển bị trầm cảm vì lo lắng bệnh, bị hạn chế đi lại, bị hạn chế giao lưu thì tại Việt Nam, ngoài những khó khăn gặp phải trên, nhiều sinh viên đối diện với nghèo đói, trong đó có sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa. Việc kết nối hỗ trợ được xem là chiến lược lâu dài và phải làm ngay lập tức thì lại là hoạt động rất yếu của nhóm hỗ trợ Công tác xã hội trường học.

2.3. Một số đề xuất nâng cao chất lượng hoạt động Công tác xã hội trường học ở Trường Đại học Khánh Hòa

Thứ nhất, cần có phòng Công tác xã hội trường học với đội ngũ nhân viên xã hội trường học chuyên nghiệp hỗ trợ các vấn đề học đường sinh viên gặp phải trong bối cảnh đại dịch COVID-19. Cần tuyển đầy đủ nhân lực có chuyên môn về Công tác xã hội, hiểu biết về luật, tâm lý học giúp cho việc triển khai các hoạt động Công tác xã hội trường học được tốt hơn.

Thứ hai, việc triển khai hoạt động Công tác xã hội trường học trong đại dịch COVID-19 có ý nghĩa rất lớn cho môi trường giáo dục. Tuy nhiên, đây còn được xem là hoạt động khá mới đối với một số trường đại học ở Việt Nam. Chính vì vậy, nhà trường cần nghiên cứu mô hình Công tác xã hội trường học tại các phòng Công tác xã hội trường học của các trường đại học trong nước và cả ở các nước phát triển như Mĩ, Hà Lan... để áp dụng vào thực tế xây dựng phòng Công tác xã hội trường học cho Trường Đại học Khánh Hòa.

Thứ ba, nhân viên xã hội trường học phải làm nhiều

vai trò, nhiều nhiệm vụ đầy thách thức khác nhau nên họ cần được trả lương cố định và mức lương họ nhận được phải tương xứng với công sức đóng góp của họ.

Có thể nhận thấy, nhu cầu đào tạo và phát triển nghề Công tác xã hội trường học hiện nay là rất lớn, đặc biệt là trong bối cảnh đại dịch COVID-19 đang ảnh hưởng đến toàn dân, trong đó có sinh viên. Tuy nhiên, các văn bản pháp lý hướng dẫn triển khai hoạt động Công tác xã hội trường học chưa đầy đủ, chưa có chế độ đãi ngộ thỏa đáng cho nhân viên làm Công tác xã hội trường học. Bên cạnh đó, đa phần đội ngũ nhân viên hoạt động Công tác xã hội trường học còn yếu và thiếu, chưa được đào tạo chuyên sâu về kiến thức chuyên môn cũng như các kỹ năng khác nên tính chuyên nghiệp chưa cao, hiệu quả công việc chưa đáp ứng được như mong đợi.

3. Kết luận

Các giảng viên thực hiện Công tác xã hội trường học tại Trường Đại học Khánh Hòa đã rất nỗ lực trong việc thực hiện vai trò của mình đối với sinh viên/phụ huynh và đã mang lại sự hài lòng, tin tưởng, tin cậy của nhiều sinh viên/phụ huynh, thể hiện sứ mệnh của nghề Công tác xã hội trường học, đó là tạo dựng mối quan hệ hài hòa giữa tinh thần và thể chất của thân chủ, giữa thân chủ với gia đình, giữa thân chủ với những người chung quanh và với các giảng viên trong trường. Mặc dù trường chưa có phòng Công tác xã hội trường học nhưng các giảng viên tham gia nhóm Công tác xã hội trường học hoạt động khá hiệu quả trong việc chăm sóc sức khỏe tinh thần sinh viên/phụ huynh, góp phần tạo uy tín cho nhà trường, nâng cao sự hài lòng trong sinh viên/phụ huynh trong đại dịch COVID-19 đã và đang diễn ra.

Với tình trạng quá tải các vấn đề liên quan đến đại dịch COVID-19 ảnh hưởng đến sinh viên Trường Đại học Khánh Hòa như hiện nay, việc giúp đỡ, hỗ trợ sinh viên của đội ngũ giảng viên Công tác xã hội sẽ không đạt hiệu quả cao. Chính vì vậy, vai trò của Công tác xã hội trường học và nhân viên Công tác xã hội trong trường học hết sức quan trọng. Nhân viên xã hội trường học sẽ có toàn thời gian làm việc trong lĩnh vực Công tác xã hội trường học nhằm giúp cho sinh viên và gia đình họ hiểu được các vấn đề mà họ mắc phải trong đại dịch COVID-19, tham vấn cho họ việc cần phải làm. Nhân viên xã hội trường học sử dụng kỹ năng quản lý giúp sinh viên và gia đình xác định và giải quyết các vấn đề xã hội, tài chính, tâm lý liên quan đến tình trạng sức khỏe, tâm lý của họ. Bên cạnh đó, nhân viên xã hội trường học còn là thành viên của nhóm liên ngành trong trường học, phối hợp với đội ngũ Đoàn Thanh niên, giảng viên trong quá trình hỗ trợ cho sinh viên và gia đình đang gặp rất nhiều vấn đề trong đại dịch COVID-19. Nhân viên xã hội

trường học còn là cầu nối giúp cho các nhà tài trợ, các nhà cung cấp dịch vụ hiểu được những khía cạnh cảm xúc và xã hội của sinh viên. Như vậy, các hoạt động Công tác xã hội trường học không chỉ giúp ích cho sinh viên, người nhà của họ mà còn có ý nghĩa quan trọng trong việc hỗ trợ giảm áp lực công việc cho cán bộ giảng viên và góp phần nâng cao chất lượng dạy và học trong nhà trường. Có thể nói rằng, để có thành tựu giáo dục tốt đặc biệt trong đại dịch COVID-19 đang

diễn ra thì không chỉ là việc dạy kiến thức mà cần phải tạo cho các em một môi trường học đường với sự hỗ trợ tâm lý, xã hội kịp thời đối đầu với đại dịch. Các trường đại học nói chung và Trường Đại học Khánh Hòa nói riêng rất cần có phòng Công tác xã hội trường học với đội ngũ nhân viên xã hội trường học chuyên nghiệp hỗ trợ các vấn đề học đường sinh viên gặp phải trong bối cảnh đại dịch COVID-19.

Tài liệu tham khảo

- [1] Multnomal County - Health Department, *Chăm sóc bản thân và người khác: Hướng dẫn về COVID-19 cho thanh thiếu niên và các gia đình*, multco.us/SupportingStudents.
- [2] Đào Văn Dũng, (2012), *Công tác xã hội trong chăm sóc sức khỏe nhân dân*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [3] Nguyễn Thị Oanh, (1999), *Công tác xã hội đại cương*, NXB Giáo dục.
- [4] Nguyễn Thị Oanh, (2006), *Tư vấn tâm lý học đường*, NXB Phụ nữ.
- [5] Robert Constable, (2008), *The Role of the school social worker*, Loyola University, Chicago.
- [6] Nguyễn Trường Sơn (chủ biên), (2020), *Hướng dẫn chăm sóc sức khỏe tinh thần trong dịch COVID-19*, Bộ Y tế.
- [7] Thông tư số: 33/2018/TT-BGDĐT, *Thông tư hướng dẫn thực hiện công tác xã hội trường học*.
- [8] Nguyễn Văn Tường, (2013), *Công tác xã hội trường học và cơ chế phòng ngừa hành vi bạo lực học đường*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc tế “Tăng cường tính chuyên nghiệp Công tác xã hội trong trợ giúp các nhóm yếu thế - Kinh nghiệm quốc tế và thực tiễn ở Việt Nam”, NXB Đại học Sư phạm, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
- [9] United Nations Việt Nam, (2020), *Phân tích của Liên hiệp quốc về tác động xã hội của đại dịch COVID-19 đối với Việt Nam và các khuyến nghị chính sách chiến lược*, Hà Nội, Việt Nam.

SCHOOL SOCIAL WORK IN HELPING STUDENTS RESPONDING TO THE COVID-19 EPIDEMIC AT KHANH HOA UNIVERSITY

Huỳnh Thị Bích Phụng

Email: huynhthibichphung@ukh.edu.vn
Khanh Hoa University
No.1 Nguyen Chanh, Nha Trang city,
Khanh Hoa province, Vietnam

ABSTRACT: *School social work, along with its function and roles, is an indispensable area that helps to prevent and to reduce school problems, creating a healthy education environment for the peacefulness and safety of teaching and learning activities. School social workers are an integral link between school, home, and community in helping students achieve academic success. They work directly with school administrations as well as students and families, providing leadership in forming school discipline policies, mental health intervention, crisis management, and support services. During the COVID-19 pandemic, students of Khanh Hoa University are in the group of people who have been severely affected. The group of social work lecturers at Khanh Hoa University have promoted their role in providing psychological support and connection of support resources to students who tested positive for COVID-19 and students who had close contact with those patients. A qualitative study using two methods of in-depth interview and group discussion to analyze the social work in helping students affected by the COVID-19 epidemic at Khanh Hoa University. On the basis of the results, the author makes recommendations to contribute to improving the quality of school social work activities in response to the pandemic at Khanh Hoa University.*

KEYWORDS: School social work, social worker, COVID-19.